

гуманітарного циклу в системі загальноосвітньої та вищої школи. Розвиток нової політичної науки і політології як навчальної дисципліни йшов паралельно зі стрімким розвитком сучасних суспільно-політичних процесів в Україні і в світі, іноді не встигаючи своєчасно реагувати на ці процеси. Виконання таких складних завдань стало можливим завдяки кваліфікованому науково-педагогічному колективу кафедри. Перші в Україні навчально-методичні матеріали до нових і складних курсів («Порівняльна політологія», «Філософія політики», «Загальна теорія політики», «Історія зарубіжних політичних вчень», «Методика викладання політології», «Політичні режими сучасності», «Методологія політичних досліджень», «Геополітика», «Світовий політичний процес», «Соціологія політики», «Етнополітологія»), передбачених навчальним планом підготовки політологів, розроблялися та впроваджувалися у навчальний процес відомими науковцями та педагогами - членами кафедри. Їх методичні матеріали, тексти лекцій лягли в основу розробки фундаментального підручника з політології [9], проблемних лекцій з політичних наук [1; 4; 6; 10] та подальших галузевих напрацювань з різних політичних проблем [2; 3; 5; 7; 8; 11]. За роки, які минули з часу створення кафедри, її співробітниками проведена низка науково-методичних конференцій, семінарів, дискусій, виступів на сторінках періодичних видань. Сьогодні потужний науково-педагогічний потенціал кафедри складають доктори політичних наук, професори О.В.Бабкіна, В.М.Бєбик, І.М.Варзар, В.П. Горбатенко, М.А.Дмитренко, Г.І.Зеленько, С.О.Телешун, доценти І.А.Горбатенко, А.А.Карнаух, М.А.Остапенко, О.В.Поляков.

Накопичення та викладання політичних знань нині потребує не тільки політологічного, але й соціологічного, економічного, правового аналізу, внаслідок чого кафедра політології від витоків свого створення ініціює міждисциплінарні зв'язки з іншими кафедрами, що забезпечують викладання предметів соціально-гуманітарного циклу (кафедри історії і теорії держави і права, політології і державного управління, соціальної філософії та філософії освіти, управління та євроінтеграції, методики викладання історії та суспільно-політичних дисциплін, теорії та методики викладання соціально-гуманітарних дисциплін, історії та етнополітики, етнології). Міждисциплінарний підхід сприяє посиленню процесів інтеграції та кооперації гуманітарних наук. Розвиток концептуальних засад політології відбуваються на ґрунтовному філософсько-світоглядному рівні, найбільш вагомими науковими результатами досягаються на перехресті різних наукових галузей, зокрема філософії політики, філософії права. Тому професорсько-викладацький склад кафедри політичних наук постійно працює над розвитком та оновленням наукового співробітництва в Україні та за її межами. Для науковців та педагогів кафедри політичних наук особливе значення має філософія освіти. Не можна ігнорувати й тієї обставини, що політологію утворює не одна наука, а цілий її комплекс: політична філософія, соціологія політики, історія політичних вчень, політична компаративістика, кратологія, політична конфліктологія, політична психологія, теорія політичних технологій, геополітика тощо.

З часу свого заснування кафедра політичних наук є важливим осередком впровадження та постійного оновлення сутності і змісту сучасної політичної освіти в Україні. Провідним лейтмотивом її діяльності є положення про те, що викладання політології повинно становити вагомий складову освітніх програм для різних категорій населення в межах існуючої державної системи освіти України. Більше того, перед сучасними науковцями постає завдання сприяти інституціоналізації і теоретико-методологічній систематизації процесу досліджень в галузі політичної дидактики, надати політичній освіті і громадянському вихованню загальнодержавного статусу.

#### **ЛІТЕРАТУРА:**

1. Бєбик В.М. Політологія: наука і навчальна дисципліна: [Підручник] / В.М. Бєбик. - Каравела, 2009. - 496с.
2. Варзар І.М. Політична етнологія: пропедавт. курс: [ Авт. підручник ] / І.М. Варзар. - 2-ге вид., перероб. та доп. - К.: ДП Вид.дім «Персонал», 2011. - 354 с.
3. Горбатенко В.П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика / В.П. Горбатенко. - К.: Генеза, 2006. - 400 с.
4. Дмитренко М.А. Лекції з політології: Інститут президентства: [Навчально-методичний посібник] / М.А.Дмитренко. - К.: НПУ ім. Драгоманова, 2010. - 229с.
5. Зеленько Г.І. Політична „матриця” громадянського суспільства: Досвід країн Вишеградської групи та України. - К.:Знання України, 2007. - 336 с.
6. Лекції з політології: [Навчально-методичний посібник] / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. - К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. - 332 с.
7. Основи публічної політики та управління: навч. посіб./Уклад: С.О.Телешун, С.В. Ситник. - К.: НАДУ, 2011. - 310с.
8. Остапенко М.А. Політична культура суспільств: [Навч. посіб.] / М.А.Остапенко. - К.: МАУП, 2008. - 96с.
9. Політологія: [Підручник] / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. - К.: «Академія», 2008. - 568 с. - (Альма-матер).
10. Скиба В.Й., Горбатенко В.П., Туренко В.В. Вступ до політології: Екскурс в історію правничо-політичної думки / В.Й.Скиба, В.П.Горбатенко, В.В.Туренко. - К.: Основи, 1996. - 718 с.
11. Трансформація політичних систем на постсоціалістичному просторі: [Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 8-9 лютого 2006 р.] / [За ред. В.П.Бєха ]. - К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2006. - 366 с.

**Буднік І.**

#### **ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ АНІМАЦІЇ**

Педагогіка сьогодні наповнена різноманітними ідеями про те, як прискорити інтелектуальний розвиток дитини, як через види творчості розвинути його здібності. Найголовнішими напрямком у сучасній педагогіці ми вважаємо питання розвиваючого характеру та проблеми навчального та виховного плану, створення умов, які дали б змогу стимулювати у дитини віру у свої сили та можливості, активізувати процес спілкування, самопізнання, встановлювати новий стиль людських відносин, які відповідають за потреби людини у прояві власної творчості у різних видах діяльності.

Як відомо, система освіти від початкової до вищої школи має великі можливості для творчого розвитку особистості. Німецькі дослідники експериментально довели, що здібності до самостійного творчого мислення, творчої діяльності не є стороннім ефектом процесу засвоєння знань, не виникають самі по собі. Навпаки, формування творчих здібностей потребує особливої уваги, додаткових педагогічних впливів і напруги, що повинно враховуватися і на уроках у загальноосвітній школі, й в усіх сферах позашкільної діяльності, а також в системі середньої спеціальної і вищої освіти. Тому, на думку Л.С. Виготського, «найкращим стимулом дитячої творчості є така організація життя і середовища дітей, що створює потреби й можливості дитячої творчості» [1].

Спрямованість на творчість, характерологічні особливості учнів, їх творчі уміння вчитель може спостерігати в процесі їх навчання. Індивідуальні особливості психічних процесів вчителю «побачити» і адекватно оцінити складніше. Разом з тим, останні потребують детального вивчення з боку вчителя і шкільних психологів, бо гальмування розвитку психічних процесів рано чи пізно призводить до спаду успішності навчання і творчого розвитку дитини.

Проблемі формування творчої особистості приділялася значна увага з давніх часів. Багато видатних філософів, педагогів, психологів досліджували шляхи формування, розвитку та вдосконалення творчої, небайдужої, талановитої людини. Актуальність проблеми полягає в тому, що вона і на сьогоднішній день залишається науковим феноменом.

Джерелом розвитку особистості є її творчий потенціал. Динаміка і розвиток творчої активності - це діалектичний процес переходу потенційного та інтелектуального в актуальне функціонування творчої активності, своєрідного плану продуктивної діяльності, її програми на основі ретроспекції та моделювання перспектив .

Сучасний світ, відрізняючись динамізмом і надшвидкісними темпами життя, поряд з високим рівнем науково-технічного прогресу привніс в наше життя багато проблем в соціальній, культурній, освітній сферах. Одна з них - відставання якості вільного часу від його кількості. Ще в середині ХХ століття видатний філософ і психоаналітик Ерік Фромм писав: "Про таку кількість вільного часу, як у нас сьогодні, наші предки не наважувалися мріяти. І що ж? Ми не знаємо, як використати цей час: ми намагаємося його убити" [2].

Французький теоретик соціокультурної анімації Ж. Дюмазедьє запропонував формулу «Три Р», для використання у виховній роботі з учнями у сфері їх дозвілля, а саме : «від розслаблення через розвагу до розвитку особи», в якій підкреслюється формування гармонійного єднання дитини із середовищем, в якому вона розвивається [3].

Одним із головних напрямів забезпечення якісної виховної роботи з учнями, зокрема старшокласниками, є педагогічна анімація, вона являє собою найбільш прогресивну та інноваційну модель створення і розвитку освітнього простору, відповідаючи при цьому вимогам часу.

В анімаційній педагогіці неможливо розбити навчальний процес на окремі теми, чверті, півріччя, бо форми проведення таких занять відрізняються від традиційних. В пошуках нестандартних підходів до вивчення творчих можливостей людини ми в рамках дисертаційного дослідження вирішили вивчити саме анімаційну діяльність.

За своєю етимологією слово „анімація“ має латинське походження („апіта“ - душа, повітря, вітер) і визначає наснагу, натхнення, залучення до руху, до активної діяльності, стимулювання життєвих сил.

Функціонування анімаційної діяльності в Україні відбувається по декількох напрямках: в діяльності установ культури та спорту; туризму; засобів масової інформації; реабілітаційних центрів; установ позашкільної освіти дітей, тощо.

Аналізуючи вищевказані напрямки діяльності можна виділити наступні види анімації:

- Анімація в русі – задовольняє потреби в русі шляхом залучення її до участі в рухливих спортивних іграх, відвідування дискотек і просто заняттях елементарною фіззарядкою.
- Анімація через спілкування – задовольняє потребу в спілкуванні один з одним, а як говорив Сент-Екзюпері: „Спілкування – це розкіш“.
- Анімація через залучення до культури – задовольняє потребу у духовному розвитку за допомогою відвідування культурних закладів.
- Творча анімація – задовольняє потребу у творчості, у спілкуванні з людьми, близькими за духом, шляхом диспутів, обміні інформацією, взаємозбагачення один одного.
- Реабілітаційна анімація – задовольняє потребу у психологічному розвантаженні від повсякденної втоми за допомогою контакту з природою.
- Комп’ютерна анімація – задовольняє потребу у віртуальному спілкуванні з однодумцями та пошуками нових знайомств, можливість використання інноваційних технологій.

Проаналізувавши психолого-педагогічну літературу та результати педагогічної практики щодо розвитку творчих здібностей старшокласників засобами педагогічної анімації можна зробити висновки, що проблема творчої основи старшокласника залишається відкритою для дослідницької діяльності як науковця-теоретика, так і практика, анімаційні технології по формуванню активної життєвої позиції дитини, мають важливе значення на сучасному етапі розвитку суспільства.

### **ЛІТЕРАТУРА:**

1. *Виготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте: Психологический очерк: Кн. для учителя. – М.: Просвещение, 1991. – 93 с.*
2. *Фромм Э. Здоровое общество /Э. Фромм; пер. с англ. Т. Банкетовой. М.: АСТ: Хранитель, 2006.*
3. *Дюмазедьє Ж. На пути к цивилизации досуга //Вестник МГУ. – 1993.-№ 1.-с.83-88.*

### **Аннотация**

В статье рассматриваются некоторые вопросы относительно форм и методов формирования творческого потенциала старшекласников в условиях педагогической анимации. Проанализированы виды и направления анимационной деятельности.

Отмечается, что использование анимационных технологий имеет важное значение в системе образования.

**Анотація**

В статті розглядаються деякі питання відносно форм та методів формування творчого потенціалу старшокласників в умовах педагогічної анімації. Проаналізовано види та направлення анімаційної діяльності.

Відмічається, що використання анімаційних технологій має важливе значення в системі освіти.

УДК 574.2 : 614.91/449

Волошина Н.О.

**ЕКОЛОГІЧНА СТРАТЕГІЯ ПРОФІЛАКТИКИ ПАРАЗИТАРНОГО ЗАБРУДНЕННЯ В УМОВАХ АНТРОПОГЕННО ЗМІНЕНОГО СЕРЕДОВИЩА**

Предложена современная стратегия профилактики паразитарного загрязнения в условиях антропогенно трансформированных территорий, основу которой составляют эффективные методы контроля с использованием молекулярно-генетических методов и биоэкологические подходы в борьбе с геогельминтами животных.

Однією з найбільш складних екологічних проблем сьогодення є зростання рівня біологічного забруднення навколишнього середовища в умовах антропогенно трансформованих територій. Однією з форм такого забруднення є паразитарне – сумарний ефект антропогенного впливу на довкілля, що проявляється у інвазуванні людини, тварин і рослин та контамінації середовища їх існування у межах, що значно перевищує природний фон [1].

Існуючі сьогоднішні шляхи боротьби з найактуальнішими в соціальному аспекті паразитами, базуються, переважно, на розірванні взаємозв'язку «паразит-хазяїн». Такі підходи, спрямовані на виявлення та звільнення організму людини або тварин від інвазійного елемента, є основою медико- і ветеринарно-санітарних стратегій профілактики паразитарних хвороб [2].

Разом з тим, поза увагою фахівців паразитологічної ланки залишалися питання біоекологічного напрямку профілактики паразитозів, ключовими ланками якого є визначення сучасних закономірностей формування і функціонування паразитарного забруднення.

Еколого-паразитологічне обстеження проведені впродовж 2004-2010 рр. показали, що у Центральному і Західному регіонах України осередками паразитарного забруднення є: місця утримання свійських продуктивних тварин, організованої та стихійної торгівлі продуктами харчування і території перебування домашніх хижаків.

Встановлено екологічну залежність пропативних стадій гельмінтів домашніх хижаків від ґрунту, в пробах якого найчастіше (до 36,4%) реєстрували інвазійні елементи; менше – у піску (8,3%), траві (2,7%) та воді (0,9%). При утриманні собак у вольєрах і приміщеннях яйця паразитичних червів накопичувалися, переважно, на поверхні інвентарю (47,2%) та обладнання (16,7%). Щільність контамінації компонентів довкілля збудниками гельмінтозів складала від 3-х до 12-ти яєць у 10 г зішкребків [3].

Загалом на урбанізованих територіях яйця та личинок паразитів свійських продуктивних і хижих тварин виявлено у 38,9% проб компонентів довкілля. Максимальна кількість позитивних проб встановлена у зразках ґрунту – 10,7% (41,4% з числа досліджених проб у групі), що свідчить про екологічний зв'язок збудника з неорганічними компонентами біогеоценозу. Зішкребки з обладнання та інвентарю контаміновані гельмінтами у 6,6% (50,9%) та 10,5% (76,3%), відповідно. Деяко рідше реєстрували інвазійні елементи на шкірі тварин – 5,9% (84,5%), у змивах з рук обслуговуючого персоналу – 1,3% (15,9%), а також у пробах підстилки і піску по 1,1% (25,7 і 20,0% відповідно), трави – 1,0% (9,8%) та води – 0,7% (5,7%) [3].

В результаті проведених нами обстежень встановлено, що головним компонентом паразитарного забруднення на антропогенно трансформованих територіях в Центральному і Західному регіонах України є угруповання нематод з ряду *Ascaridida* (*Ascaris suum* (Goeze, 1782), *Toxocara canis* (Werner, 1782), *Toxocara cati* (Schrank, 1788) і *Toxascaris leonina* (von Linstow, 1902)). Екологічні закономірності формування осередків забруднення аскаридідами тварин пов'язані з абіотичними (кліматичні, топографічні, едафічні); біотичними (інвазованість сільськогосподарських тварин та домашніх хижаків складає 28,8%) та антропогенними (яйцями геогельмінтів контаміновані об'єкти господарської діяльності та місця відпочинку людей з частотою 12,2%) чинниками [4].

Екологічна стійкість аскаридідозів тварин до абіотичних факторів середовища обумовлює їх здатність до тривалого збереження пропативних стадій в компонентах довкілля (ґрунт, вода, продукти харчування, побутові та виробничі предмети), через які збудники хвороб можуть бути занесені в організми різних хазяїв.

В сучасних умовах формуванню паразитарного забруднення довкілля на антропогенно змінених територіях сприяють: безконтрольне зростання чисельності інвазованих собак та котів, зубожіння і реструктуризація сільськогосподарського виробництва, погіршення санітарного стану територій утримання продуктивних тварин та місць реалізації продуктів харчування, а також низька ефективність методів контролю і профілактичних протипаразитарних заходів, що можна звести до спільного знаменника – антропогенний фактор. Саме це і визначає напрям оптимізації паразитарного забруднення на сучасному етапі.

Складова антропогенного фактора у формуванні осередків паразитарного забруднення зумовлена: 1) низькою культурою утримання сільськогосподарських і домашніх хижих тварин в агроландшафтах та на урбанізованих територіях; 2) незадовільним санітарним станом місць організованої і стихійної торгівлі; 3) недосконалістю методів діагностики та профілактичних протипаразитарних заходів, не регулярністю проведення відповідної роботи.

Складність практичної реалізації профілактичних заходів пов'язана з необхідністю, перш за все, ослаблення дії антропогенного чинника, як основного у формуванні паразитарного забруднення. Адекватні біоекологічні підходи щодо зниження напруженості епідемічних і епізоотичних процесів в умовах антропогенно змінених територій забезпечуються шляхом розробки еколого-паразитологічних методів індикації осередків паразитарного забруднення і ефективного знищення гельмінтів на різних стадіях життєвого циклу (дегельмінтизація та дезінвазія).

Розроблені екологічно забезпечений спосіб оцінки паразитарного забруднення нематодами з ряду *Ascaridida* з використанням полімеразної ланцюгової реакції та схеми екологічного контролю паразитарного забруднення на основі